

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Freud uitgeven

Greven, E.J.

Citation

Greven, E. J. (2006, November 1). *Freud uitgeven*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4963>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4963>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Freud uitgeven

Freud uitgeven

PROEFSCHRIFT

*ter verkrijging van
de graad van Doctor aan de Universiteit Leiden,
op gezag van de Rector Magnificus Dr. D. D. Breimer,
hoogleraar in de faculteit der Wiskunde en
Natuurwetenschappen en die der Geneeskunde,
volgens besluit van het College voor Promoties
te verdedigen op woensdag 1 november 2006
klokke 16:15 uur*

door

ELISABETH GREVEN

*geboren te Amsterdam
in 1965*

PROMOTIECOMMISSIE

Promotor

Prof. dr. P. G. Hoftijzer

Copromotor

Prof. dr. H. P. J. Stroeken

Referent

Prof. dr. H. Beukers

Overige leden

Prof. dr. A. H. van der Weel

Prof. dr. A. W. M. Mooij

Prof. dr. P. W. M. Rutten

Aan mijn ouders

ISBN 90 8506 291 8

Boekverzorging René van der Vooren, Amsterdam

*Deze uitgave is mede tot stand gekomen dankzij subsidie
van de Stichting Psychoanalytische Fondsen .*

Inhoud

1 INLEIDING 11

- Centrale onderzoeksvragen 12
- Onderzoeksachtergrond 15
- Over dit boek 20

2 SIGMUND FREUD EN DE GESCHIEDENIS VAN DE PSYCHOANALYSE IN NEDERLAND 24

- Freud als publicist 24
- Freud als uitgever 33
- Freud en de psychoanalyse in Nederland 36
 - Oorsprong, vestiging en volgelingen 36
 - Verstarring en versmalling 42
 - Maatschappelijke erkenning en bloei 45
 - Kritiek, medicalisering en toekomst 47

3 FREUD EN UITGEVERIJ S. C. VAN DOESBURGH 56

- Pionierstijdperk van de Nederlandse psychoanalyse 56
- Aanvaarding van de psychoanalyse: Gerbrand Jelgersma 58
 - Van anatomie tot psychologie 58
 - De diesrede van Jelgersma 61
 - De Leidsche Vereeniging voor Psychopathologie en Psychoanalyse 65
 - Distantie en ambivalentie 67

Inhoud

De eerste Nederlandse uitgever van Freud:

S. C. van Doesburgh 70

Over Psychoanalyse, 1912 75

De droom als uiting van het onbewuste zieleleven, 1913 79

Beschouwingen over oorlog en dood, 1917 83

Slot 84

4 FREUD BIJ DE MAATSCHAPPIJ VOOR GOEDE EN GOEDKOOPE LECTUUR / DE WERELDBIBLIOTHEEK 89

De popularisering van Freud 89

Freud raakt gevestigd in vakkringen 89

Freud raakt in de mode 90

De Maatschappij voor Goede en Goedkoope Lectuur /

De Wereldbibliotheek 93

Volksontwikkeling en cultuurspreiding 93

Schrijver en uitgever Nico van Suchtelen 95

Spiritisme en psychomonisme 97

Van Suchtelen en de psychoanalyse 99

Vijf boeken van Freud bij De Wereldbibliotheek 101

*De invloed van ons onbewuste in ons dagelijksch
leven*, 1916 101

Inleiding tot de studie der psychoanalyse, 1917, 1918 106

Het ik en de psychologie der massa, 1924 113

Na-oorlogse uitgaven 118

Het levensmysterie en de psychoanalyse, 1952 120

Totem en taboe, 1951 124

Besluit 129

Inhoud

5	DE 'SIGMUND FREUD NEDERLANDSE EDITIE'	136
	Naar een Nederlandse Freud-editie	136
	Freud bij De Bezige Bij	138
	Samenstelling en editie-opzet	139
	Vertaalperikelen en groeiende onrust	141
	Van De Bezige Bij naar Uitgeverij Boom	144
	Het overnameproces	145
	Het regelen van de rechten	148
	Stagnatie en conflicten	150
	Parallelredactie en het vertrek van Morriën en Mulder	152
	Alle betrokkenen haken af	155
	Periode Oranje en Grafdijk : het 'gouden koppel'	157
	Vertaalopvattingen en vertaalkritiek	159
	De uiteindelijke <i>Sigmund Freud Nederlandse Editie</i>	161
	Inhoud	161
	Editie-technische aspecten	162
	Technische uitvoering	164
	Reclame	165
	De receptie van de <i>Sigmund Freud Nederlandse Editie</i>	167
	Het grote publiek — In het begin	167
	Later: Freud als 'pseudowetenschapper'	170
	Vakkringen	172
	— <i>Psychoanalytisch Forum</i>	172
	— <i>Tijdschrift voor Psychiatrie</i>	174
	— <i>Tijdschrift voor Psychotherapie</i>	176
	— <i>Maandblad voor Geestelijke Volksgezondheid</i>	177
	Resultaten	179
	Verkoopcijfers	179
	Oplagen	180
	Afzet	181
	Slot	182

Inhoud

6	EPILOOG: CONCLUSIES, VERGELIJKINGEN EN IMPLICATIES	189
---	---	-----

De geschiedenis van de Nederlandse Freud-uitgaven
in vogelvlucht 189

De rol van de Freud-uitgevers 192

Netwerk 192

Doorgeefluiken of meer? 194

De psychoanalytische vakwereld 196

Het belang en de invloed van paratekst 198

Receptie 200

Vooruitblik: een nieuwe Nederlandse Freud-editie 203

Internationale ontwikkelingen 204

Duitse Freud-uitgaven 205

Engelstalige Freud-uitgaven 208

Franse Freud-uitgaven 213

Spaanstalige Freud-uitgaven 215

Tot besluit 217

Bijlagen

A Nederlandse Freud-uitgaven 223

B Verzameld werk-Freud-edities 225

C *Sigmund Freud Nederlandse Editie* 227

D *Sigmund Freud Werken* 231

Literatuur 239

Archivalia 256

Gevoerde gesprekken en inlichtingen 257

Register van namen 258

Register van Nederlandse Freud-uitgaven 264

Summary 266

Dankwoord 273

Curriculum vitae 275